

הלכות הדף היומי

מסכת קידושין

תוכן

- א. גר שנשא ממזרת דיש קידושין ואין עבירה הולך אחר ... הולד ממזר 1
- ב. חלל שנשא בת ישראל ... ישראל שנשא חללה דיש קידושין ואין עבירה הולך אחר הזכר..... 2
- ג. מצרי שני שנשא מצרית ראשונה בנה ... שני הוי ... באומות הלך אחר הזכר נתגיירו הלך אחר הפגום שבשניהם..... 2
- ד. לאחד מן האומות שבא על הכנענית והוליד ממנה בן שאתה רשאי לקנותו בעבד ... הכנעני שבא על אחת מן האומות והוליד ממנה בן ... ולא מן הגרים בארצכם..... 6
- ה. עמוני ולא עמונית..... 7
- ו. בעמוני שנשא מצרית ואי זכר הוי האי שדיא אבתריה דידיה ואם נקבה הויא שדיא אבתריה דידיה..... 8
- ז. הוקשו כל העריות כולם לאחות אשה מה אחות אשה לא תפסי בה קידושין אף כל עריות כולם לא תפסי בה קידושין..... 9

דף סז.

א. גר שנשא ממזרת דיש קידושין ואין עבירה הולך אחר ... הולד ממזר

גר ועבד משוחרר¹, מותרים בממזרת². וכן ממזר מותר בגיורת ובמשוחררת, שנאמר (דברים כג פסוק ג) לא יבא ממזר בקהל ה' וקהל גרים אינו קרוי קהל ה', שנאמר (במדבר טו פסוק טו) תקהל חקה אחת לכם ולגר הגר משמע הגר לאו בכלל קהל הוא

ולמרות שהגר מותר בממזרת והממזר מותר בגיורת הולד משניהם ממזר. שהולד הולך אחר הפגום³

¹ שו"י ונו"כ אבהע"ז ד כב

² ומ"מ אסור להרבות ממזרים (באר היטב ס"ק כז)

³ ואע"ג שבמקום שיש קידושין ואין עבירה אין הולד ממזר אבל כיון שכתוב לא יבא לו דרשינן לו הלך אחר פסולו (עיין יבמות עה)

הלכות הדף היומי

מסכת קידושין

ואפילו היתה⁴ הורתו ולידתו בקדושה, כגון שהיה אביו גר ונשא גיורת, אפילו הכי מותר בממזרת, ודוקא עד עשרה דורות, אבל מכאן ואילך אסור, שכבר נשתקע ממנו שם גירות ויבואו לומר: ישראל נושא ממזרת. ולהרמב"ם מותר בממזרת. וכן בן בן בנו, עד שישתקע שם גירותו ממנו ולא יודע שהוא גר, ואח"כ יאסר בממזרת. אחד הגרים ואחד העבדים המשוחררים, דין אחד לכולם.

גר שנשא⁵ בת ישראל או ישראל שנשא גיורת הולד ישראל לכל דבר ואסור בממזרת.

ב. חלל שנשא בת ישראל ... ישראל שנשא חללה דיש קידושין ואין עבירה הולד הולך אחר הזכר

כבר התבאר לעיל דף סו: שלמים⁶ וישראלים וחללים⁷ מותרים לבא זה בזה, והולד הולך אחר הזכר.

לפיכך בת חלל כלומר חלל שנשא כשרה הרי היא כמותו ליפסל לכהונה, וכן בן בנו, כלם חללים עד סוף כל הדורות. ואם ילדה בת, אסורה לכהונה וכן בת בנו עד סוף כל הדורות. אבל בת חללה הרי היא כאביה ומותרת לכהונה. לפיכך נשאת הבת לישראל וילדה ממנו בת, אותה הבת כשרה לכהונה, שישראל שנשא חללה הולד כשר⁸.

והגר והמשוחרר שנשא כהנת, או לוייה, או ישראלית, או חללה, הולד הולך גם כן אחר הזכר, ובכלל ישראל יחשב, ומותרים אפילו לכהונה, לא שנא גר שנשא אחת מכל אלו, או ישראל שנשא אחת מכל אלו, או אפילו שנשא גיורת הולד הולך אחריו ומותרת אפילו לכהונה.

ג. מצרי שני שנשא מצרית ראשונה בנה ... שני הוי ... באומות הלך אחר הזכר נתגיירו הלך אחר הפגום שבשניהם

⁴ שו"ע ונו"כ שם

⁵ רמב"ם איסורי ביאה פמ"ז ה"ט

⁶ שו"ע ונו"כ אבהע"ז ח סעיפים א ב ג

⁷ כלומר שנולדו מאיסורי כהונה כגון בן גרושה וחלוצה או זונה, כמבואר באבהע"ז ז יב יג

⁸ שו"ע ונו"כ שם ז טז

הלכות הדף היומי

מסכת קידושין

כבר התבאר במסכת כתובות דף עח. – שמצרי ואדומי⁹ אחד זכרים ואחד נקבות אסורים שני דורות, כלומר הגר עצמו ובנו ובתו לאחר שנתגיירו וכן הגיורת ובנה ובתה, אבל בן בנה ובתה ובן בנו ובתו מותרים לבא בקהל, דכתיב (דברים כג פסוק ט) דֹר שְׁלִישִׁי יָבֹא לָהֶם בְּקָהֶל ה', ומשמע אבל שני דורות הראשונים אסורים ולא הבא מכלל עשה עשה, ואם כן איסור השני דורות הראשונים חל עליהם ועל ישראלים בעשה, על הזכרים ועל הנקבות, מדכתיב אשר יולד להם, בלידה תלה רחמנא אחד זכר ואחד נקבה.

נאמר במצרי ואדומי (שם) פָּנִים אֲשֶׁר יוֹלְדוּ לָהֶם ודרשין יולדו להם כלומר הלך אחריהם היינו אחר הפסול¹⁰, לפיכך עבר הגר המצרי או האדומי ראשון ונשא ישראלית, או מצרית או אדומית ראשונה שעברה ונישאת לישראל¹¹, הרי הולד מצרי או אדומי שני, ואסור לבא בקהל.

מצרי שני¹² שנשא מצרית ראשונה הולד שני ופסול. שהכלל הוא הלך אחר הפסול, שנאמר אֲשֶׁר יוֹלְדוּ הכתוב תלאן בלידה היינו שהכתוב תלאן באמו.

ומצרית שנייה שנשאה מצרי ראשון הולד שלישי וכשר אפילו לכהונה, שהכל אחר האם המולדת¹³. על אף שהלך אחר הפגום דוקא בשני אומות אמרינן כן ולא באומה אחת¹⁴. ויש אומרים¹⁵ שגם בזו הולד שני, דהכי קאמר

⁹ שו"ע ונו"כ אבהע"ז ד ג

¹⁰ שו"ע ונו"כ שם ו, דק"ל כל מקום שיש קידושין ויש עבירה הולד הולך אחר הפגום מתני' ס"פ האומר. ב"ש ג שם. ועיין אבני מילואים שם ד ה דאפי' היכא דיש קידושין ואין עבירה נמי הולד הולך אחר הפגום, כגון בשני עממין ויבואר להלן עמוד ב בעזה"ת.

¹¹ כיון דאינו מעם אחד בזה הוא דכתיב להם אחר פסולן וכמו בממזר דכתיב לו הלך אחר הפסול דאם ישראל נשא ממזרת הולד ממזר. אבני מילואים שם ד

¹² שו"ע אבהע"ז ד ו

¹³ שנאמר אשר יולדו להם הכתוב תלאן בלידה היינו הכתוב תלאן באמו, ועוד שעובר ירך אמו והכי קי"ל ביאור הגר"א שם יב.

¹⁴ אין להקשות הא קי"ל נתגיירו הולכים אחר הפגום כתבו רש"י ותו' בקדושין דף ס"ד דוקא בשני אומות אמרינן כן ולא באומה אחת. ב"ש שם ה ומעמא דמלתא כתב רש"י בקידושין (דף ס"ז) ד"ה בנה שלישי ז"ל ומותר לישא ישראלית כיון דיש קידושין ואין עבירה לבית אבותם קרינן ב' כישראל, והא דאמרינן ביבמות להם הלך אחר פסולן היינו לענין ישראל שנשא מצרית או מצרי שנשא ישראלית דיש קידושין ויש עבירה כו' דוילדו להם כתיב ואחריהם הולכין הולדות אבל לענין מצרי ומצרית לא מיוגמר לן האי להם מידי דהא בתרווייהו להם קרינן ב' והוא מצרי והיא מצרית עכ"ל. וכ"כ בתוס' שם ד"ה בנה שלישי הדבר תלוי בזה כשהם משני עממין שייד לומר כן דקרא בשני עממין איירי וקאמר הלך אחר הפסול שבכל עם ועם אבל כששניהם מעם אחד לא שייד לומר כן עכ"ל. אבני מילואים שם ה

¹⁵ שיטת הרמב"ם על פי מה שביארו בלבוש שם ועיין בביאור הגר"א יג ועיין באבני מילואים שם ו שדעת הרמב"ם דלרבה בב"ח מצרי שני שנשא מצרית ראשונה אזלינן בתר ידי' ומשום דכתיב למשפחותם לבית אבותם ולרב דימי ס"ל דה"ל מצרי שני משום דהכתוב תלאן בלידה והיינו דתלאן נמי בלידה אבל אין ה"נ

הלכות הדף היומי

מסכת קידושין

דור שלישי אשר יולדו להם כלומר שיהיה שלישי לשניהם לאב ולאם שאין לידה בלא אב ואם, וכל שאינו שלישי לאב ולאם אינו מותר.

עמוני שנשא מצרית בעודן בגיותן הולד עמוני, ומצרי שנשא עמונית הולד מצרי, שבאומות הלך הולד אחר הזכר¹⁶.

במה דברים אמורים בעודן בגיותן, אבל לאחר שנתגיירו הולך אחר הפגום שבשניהם, שאינו עדיף מנשא ישראלית או נשאת לישראל שהולכים אחר הפגום וכן גם כאן. ועוד דלהם כתיב בכולם משמע שהולכים אחריהם דהיינו הפגום

אבל¹⁷ שאר כל האומות אחר שנתגיירו, הרי הן כישראל מיד בין זכר בין נקבה. כל הדינים שהוזכרו בפסולי האומות, זהו¹⁸ בדורות הראשונים קודם שעלה סנחריב ובלבל את העולם, שהיה חזקת כל אומה יושבת על ארצה והבנים מוחזקים אחריהם, אבל עתה אחר שעלה סנחריב ובלבל את העולם¹⁹, כל הארצות כשרות אחר שנתגיירו אפילו ארץ עמון ומואב ואדום ומצרי, שכבר העביר סנחריב כל האומות לערים ולארצות אחרות והושיב אחריהם תחתם, ואף על גב דודאי מיעוטם נשארו

דתלאן נמי באב וכדכתיב למשפחותם לבית אבותם. ושיטת רש"י בקידושין (דף ס"ז) ד"ה ולרב דימי ז"ל דשני הוא ויליף לה מאשר יולדו הכתוב תלם בלידה למימרא דבתר אימיה שדינן ל"י מדלא כתיב אשר יולידו ע"ש, ומבואר דבין לקולא בין לחומרא שדי ל"י בתר אימיה ומדלא כתיב אשר יולידו משמע רק בתר אימיה. ולדעת הרמב"ם הא דלא כתיב אשר יולידו משום דבפ' הערל (דף ע"ח) אמרו אי כתב רחמנא להם הוה אמינא מצרית מעוברת שנתגיירה היא ובנה חד כתב רחמנא אשר יולדו וע"ש, ומש"ה כתב אשר יולדו ולא אשר יולידו לאשמעינן דהוי בנה שני.

¹⁶ שו"ע ונו"כ שם ז' כדתניא מניין לא' מן האומות שבא על הכנענית והוליד בן שאתה רשאי לקנותו בעבד כו' ועיקר קרא לענין לא תחי' שנאמר בשבע אומות אלא דגם ליוחסין ילפינן מינייהו וכמ"ש תוס' פ"ק דסוטה (דף ג') ע"ש והיינו כיון דהלך אחר הזכר א"כ ה"ה לכל מילי הלך אחר הזכר, והא דבנתגיירו הלך אחר הפגום אף על גב דבאומות הלך אחר הזכר היינו משום דכתיב להם אחר פסולין וכמ"ש רש"י פ' האומר (דף ס"ז) בטעמא דנתגיירו אחר הפגום משום דכתיב להם אחר פסולין ע"ש וכן הוא ביבמות (דף ע"ח) ע"ש שאמרו ואיצטריך לו ואיצטריך להם. אבני מילואים שם ז'

¹⁷ שו"ע ונו"כ שם ט'

¹⁸ שו"ע ונו"כ שם י'

¹⁹ דהיינו שבא סנחריב והוציא מכל מקום חלק מהעם מארצו וחלק השאיר והכניס שם מעמים אחרים (רמב"ן ביבמות עו ע"ב)

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת קידושין

במקומותם והיה ליה קבוע וכל קבוע כמחצה על מחצה דמי²⁰, מכל מקום אותו שמתגייר הרי הוא פורש מהם²¹ וכל דפריש מרובא קפריש ומותרים מיד.

ויש אומרים²² דוקא עמוני ומואבי ואדומי מותרים מיד מטעם בלבול סנחריב, אבל מצרי גם עתה הוא אסור עד דור שלישי, וטעמא משום דמצרים אף על גב שנתבלבלו כבר חזרו למקומן²³, שהכתוב נתן להם קצבה לגלותם דכתיב (יחזקאל כט פסוק יג) מִקֵּץ אַרְבָּעִים שָׁנָה אֶקְבֹּץ אֶת מִצְרַיִם מִן הָעַמִּים אֲשֶׁר נִפְצְוּ שָׁמָּה, והואיל ונתן להם קצבה ודאי קיים הש"י את דבריו, ואף על גב דגבי עמון נמי כתיב (ירמיהו מט פסוק ו)

²⁰ בס' שער המלך הל' איסורי ביאה (פמ"ו ה"ט) הביא בשם ס' אל' רבה דאע"ג דממזר מותר בשתוקי וכן להיפך אבל ספק עמוני אסור דדוקא גבי ממזר איכא יתור לומר בקהל ודאי ולא בקהל ספק אבל בעמוני ליכא יתורא דקרא, והביא רא' מהא דאמרו ביבמות (דף מ"ט) (עו, ב) כבר עלה סנחריב ובלבל וכו' וכל דפריש מרובא פריש הא לאו הכי ה' אסור מספק. ובשעה"מ שם השיג והעלה דכיון דכתב רחמנא תרי קהלי למשרי קהל ספק ולא ידעינן אהי מינייהו קאי דרשינן ל' אכולהו ומשום דהי מינייהו מפקת והיינו נמי משום דדרשינן כולהו קהלי דכתיבי באורייתא בקהל ודאי דומיא דאינך כו' וטעמא דכל דפריש מרובא פריש לענין שיהי מותר בקהל אפי' מדרבנן ע"ש. אבני מילואים שם י

²¹ ודין זה צ"ע מכל מקום לדעת הרמב"ן והרשב"א (גיטין ס"ד ע"א ד"ה האומר) גבי הא דאמרינן בנזיר י"ב ע"א, האומר לשליח צא וקדש לי אשה וכו', דסוברים דאסור מן התורה בכל הנשים מחמת קבוע, ועיין ביו"ד סי' ק"י (ובש"ך שם סק"י ובמ"ז שם סק"ה) דהרבה ראשונים סוברים כן, א"כ נהי דנתערבו בכל האומות והם הרוב, הוה להו להפוסקים לחלק דאסורים על כל פנים לישא בבתיהם, כי הוא קבוע נמור כי בודאי יש בעולם הרבה מארבע אומות הללו, וכמו שמבואר בכתובות מ"ו ע"א דבאזלא היא לגבייהו הוי ליה קבוע, ורק באזיל הוא לגבה אמרינן כל דפריש וכו'. ועוד תמוה לי בנתגייר במקום קביעותו ונולד לו אז ספק אם מותר לבוא בקהל בודאי אסור הוא כי הוי ליה קבוע, וגם כל ישראל אסורים בו כיון דנולד ספק בקבוע, וא"כ לא מהני אפילו נייד ופריש ממקומו כיון דנולד הספק במקום הקבוע, והוה להו להפוסקים לחלק דדוקא פריש קודם שנתגייר ועדיין הוא פריש, דאז אינו ישראל ולא היתה לו נפקא מינה, והוי ליה כנמצא ביד גוי, אבל מדסתמו כל הפוסקים נראה דמותר בכל מקרה, והיאך מותרים אם נתגיירו במקום קביעותם, הא הוי ליה קבוע נמור אך נראה לי דהרמב"ם והרב המחבר שכתבו בנתגייר דמרובא פריש וכו', כוונתם כמו שכתבו הפוסקים דבקבוע אם היה שינוי אף שלא פריש ממקומו הוי ליה כפריש, כגון אם נתערבה בהמה טרפה בכמה בהמות דהוי ליה קבוע, ונשחטה אחת, אף דנשחטה במקום הקביעות הוי ליה פריש, דהשינוי הוי ליה פריש, עיין בספר בינת אדם (שער הקבוע סי' י'), א"כ הכא נמי בשעה שנעשה גר הוי ליה שינוי ואמרינן דמרובא פריש, ותיכף שעלה מן הטבילה הוי ליה פריש מרובא. אך קשה נהי דהגרות הוי פירש, מכל מקום הבית דין ראו שנתגייר, והוי ליה כפריש בפנינו, והרבה פוסקים סוברים דאף דלא לקח מן הקבוע רק פירש בפנינו, הוי ליה קבוע נמור כידוע (יו"ד סי' ק"י ס"ג בהג"ה). וצ"ע היאך לא הרגישו בזה האחרונים. ואפשר לומר דסנחריב בלבול כל האומות והיו כולם ניידים ובטל הקביעות, ואח"כ כשפירשו לעירות בכל עיר היו מיעוט כנגד העולם, על כן הוי ליה פריש. אך זה צ"ע ברמב"ם פ"ב משבת ה"כ ובהרב המגיד ובכסף משנה שם, ובסוגיא דיומא פ"ד ע"ב, ובאתי רק לעורר. שוב ראיתי במשנת חכמים שהתעורר בזה, אך לא ביאר היטב כמו שביארתי, עי"ש במצוה מ"א, והנאני. (קומץ מנחה מצוה תקסא אות ח)

²² דעת הרא"ש

²³ והרמב"ם ס"ל שגם עליהם עבר כוס המלחמות מגוים רבים ועצומים הרבה פעמים, ולא עוד שנעקרה מלכותם ושמן לגמרי, שהרי ארץ מצרים לישמעאלים תחשב היום. והגרים בה ישמעאלים יקראו בשמם. ואעפ"כ באסורם הם עומדים לדעת הרא"ש והעומדים בשמתו, לפי שלא מצינו להם גלות שלמה שתבטל קביעותם לגמרי. כמו בלבול והורבן דסנחריב ונ"נ. ונבודכנצר שהגלו גלות שלמה, מה שלא נמצא כמוהם במלכים שאחריהם הנלחמים באויביהם שאם היו מתגברים עליהם ומנצחים אותם, לא היו מגרשים התושבים מארץ מגורתם להגלותם. אף אם העבירים על דתם. ולכן שוב לא בטלה חזקת קביעותם, (שאלת יעב"ץ ח"א מו)

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת קידושין

וְאַחֲרֵי כֵן אָשִׁיב אֶת שְׁבוּת בְּנֵי עַמּוּן, לֹא נָתַן לָהֶם קֶצֶבָה. וי"א²⁴ שמואב לא נתבלבלו. וי"א²⁵ שאדום ספק אם נתבלבלו וי"א²⁶ שיש לחוש בזמן הזה שגרים שבאו מארץ איטליה ומרומי ומארצות שסביבות רומי שראוי לצאת ידי ספק של תורה. שמא אדומי הוא ולמנוע מהשיאו ישראליה. אלא יחזר אחר גיורת.

דף סז:

ד. לאחד מן האומות שבא על הכנענית והוליד ממנה בן שאתה רשאי לקנותו בעבד ... הכנעני שבא על אחת מן האומות והוליד ממנה בן ... ולא מן הגרים בארצכם

כבר התבאר במסכת סוטה דף ג: שאחד מן האומות²⁷ שבא על שפחה כנענית שלנו, הרי הבן עבד כנעני, שנאמר (ויקרא כה פסוק מה) אֲשֶׁר

²⁴ יראים סי' לא לב וז"ל שם "ומואב יש לומר דלא בלבלו סנהריב וכל העולם לאו דוקא דאמרינן במגילה פ"א (י"ב ב') דאמר ליה לאחשורוש זיל לגבי מואב דלא גלו ויתבי בדוכתייהו דכתיב שאנן מואב מנעוריו ושוקט הוא אל שמריו ולא הורק מכלי אל כלי וגו'. ול"ג התם זיל לגבי עמון ומואב אלא זיל לגבי מואב דהא קרא במואב כתיב ולא בעמון. פי' נכון נראה לי זיל לגבי עמון ומואב דלא גלו פי' עתה אינם גולים ויש להם ארץ מלכות, אבל אנחנו דעתנו מבולבל שאנחנו בשביה בלא מלך וארץ ובני אדם שאינם מיושבים אין להם לב ודעת, דכתיב שאנן מואב מנעוריו ושוקט הוא אל שמריו" ועיי"ש סי' מב:

²⁵ יראים סי' מג (רד) וז"ל "וספק בידי אם יותרו אדומיים מבלבלו של סנהריב. וז"ל שלא נתבלבלו דאמרינן בע"ז פ' ראשון (י"ע ב) א"ל אנמונינום לרבי אתינא לעלמא דאתי א"ל הן הא כתיב שמה אדום מלכיה ושריה, ועוד תנינא יום גנוסיא של מלכים ויום שמעמידין בו את המלך ומוקמינן הא דידיה הא דבריה. ומקשינן ומי מוקמי מלכא בר מלכא והא כתיב הנה קמן נתתיך בגוים שאין מעמידין מלך בן מלך וכו' אלמא אדום לא נתבלבל וז"ל שבלבול אינו מועיל בזרע מלכים שניכרים הם מתוך חשיבותם מי הם ומה הם תולדותם ומהיכן באו": ועיין העמק דבר על הפסוק שם "אדומי. ולא כתיב בני עשו כי לא נזהרו אלא על אומה הדרה בארץ שעיר הוא אדום. ורק אלה נקראו אחינו בנחלת אבינו אברהם"

²⁶ כי צ"ע אולי הם אדומיים שידוע שנתיישבו מאדומיים, ועל כן אנו קוראין אותן מלכות אדום, לפי שבאים מזרע אדום וגזעם ושרשם מבני עשו, כנודע וזה מוסכם גם באומות. וכן היא מפורסמת בשם אדום בדברי חז"ל. ותו בר מן כל דין אפי' לא היו קרויים אדום, נחוש להו למיעוטא בדוכתייהו היכי דקביעי, הני נמי חשיבי קביעי התם, ואי משום שגם הרומיים הללו (אף שהיו ידועים בשמותם למשפחותם על בית אבותם לבני אדום בזמן חכמי המשנה) בדורותינו כבר עברו עליהם גלגולים ובלבולים מאומות שונות ומלחמות רבות ועצומות, משו"ה לא בטיל להו קביעותם לענ"ד שו"ת שאילת יעבץ ח"א סי' מו

²⁷ רמב"ם הלכות עבדים פרק ט הלכה ג

הלכות הדף היומי

מסכת קידושין

הולידו בארצכם²⁸, אבל העבד שלנו שבא על אחת מן האומות²⁹ אין הבן עבד³⁰, שנאמר אשר הולידו בארצכם ועבד אין לו יחס.

וי"א³¹ שבאומות הלך אחר הזכר, וגם לענין לא תתיה כלא נשמה (דברים כ פסוק טז) נאמר, לפיכך אחד מן האומות שבא על שפחה כנענית שלנו, אתה רשאי לקנותו לעבד ומותר לקיימו, משום שהולך אחר הזכר³², ואינו בכלל לא תתיה כלא נשמה, אבל העבד שלנו שבא על אחת מן האומות אין אתה רשאי לקנותו לעבד והוא בכלל לא תתיה כלא נשמה.

ה. עמוני ולא עמונית

²⁸ לדעת רבינו י"ל דמשמע ליה בסוגיא ביבות עת: דלא מיירי התם לענין אם הוא בכלל לא תתיה כל נשמה שאינו ענין לסוגיות דשם והוא גורם בדברי ר' יוחנן באומות הלך אחר הנקבה וגורם בשתי הבבות דמייתי לה מאשר הולידו בארצכם וה"פ מניין לאחד מן האומות שבא על הכנענית שאתה רשאי לקנותו בעבד כלומר שהוא עבד שנאמר אשר הולידו בארצכם דהיינו שהאם היא מארצכם שהיא כנענית יכול שאפילו אחד מהכנענים שבא על אחת מהאומות שהולד עבד כלומר ולעולם נלך אחר צד העבדות בין שהאב כנעני בין שהאם כנענית וגלי קרא באם כנענית וה"ה לאב כנעני ת"ל אשר הולידו בארצכם כלומר ועבד לא אמרינן ביה הולידו דאין לו יחס והוי כאילו אמר לא אמרת שנלך אחר צד עבדות אלא במי ששייך ביה הולדה לאפוקי עבד דלא שייך ביה הולדה שאין הולכים אחר צד עבדות שלו וסמ"ג כתב בשם הגמרא בדברי רבינו כס"מ ועיין בלח"מ מה שהקשה עליו וכתב דרך אחרת בביאור הסוגיא. ועיין הערות הגר"ש אלישיב מסכת קידושין דף סז: אך הנראה ברור בדעת הרמב"ם דאת הדין בשמעתין הזכיר בהלכות איסור"ב כמו שמציין הלח"מ הנ"ל. דזהו נידון לענין אחר איזו אומה מתייחס הוולד, ובוזה הדין הוא דבאומות הלך אחר הזכר. ואילו בהל' עבדים איירי הרמב"ם על נדון אחר לגמרי, דהנה קי"ל דישאל שבא על שפחה או עבד שבא על בת ישראל, דלעולם הוולד מתייחס בזה אחר האם. ועדיין לא שמענו היאך הדין בגוי שבא על שפחה כנענית או עבד כנעני שבא על גויה, האם הוולד הוא עבד כנעני. וזהו הדין שכתב הרמב"ם הנ"ל בהלכות עבדים, דגם בזה הולכין אחר האם. היינו לענין אם הוולד עבד או לא. וזהו שדקדק הרמב"ם לכתוב שבא על שפחה כנענית "שלנו" כאותו דאיירי בשפחה כנענית שכבר טבלה לשם עבדות, ויש לה תורת "שפחה כנענית".

²⁹ ועיין ערך לחם יורה דעה סימן רסז סעיף סט עבד מותר בגויה, תוספות שם (יבמות מה, ב ד"ה אמבלה) ובפסקי תוספות (שם אות פ) ותוספות נדה פרק יוצא דופן דף מ"ז ע"א (ד"ה מסר). ונראה לי דאין הדין כן בשפחה להתיירה לגוי, לפי שתתיה כבושה תחת יד הגוי לבטלה מן המצות

³⁰ ועיין מנ"ח שמו אות א שא"כ לא משכחת לה בעבד שיהי' הוולד של האדון, דמישראלית הי' ישראל מישראלית דקי"ל דנכרי ועבד הבא על בת ישראל הוולד ישראל, ואם מעכו"מ אינו עבד, ואם משפחה כנענית אם השפחה של אדון זה הוולד של אדון, לא מחמת העבד דאין לו חיים רק מחמת השפחה, ואם יש לו וולד משפחה של אחר בוודאי הוולדות של אדון השפחה כי בתר דידה אזלינן לשיטת הר"מ והרהמ"ח אך מן שפחה יש לאדון ולדות, הן אם יש לה מישראל דהוולד עבד, והן שיש לה מעכו"מ או מעבד כנעני דהבן ע"כ שייכים הולדות לאדון

³¹ השנות הראב"ד שם וכן פירש"י בסוגיא ביבמות עת: ועיין מנ"ח שם ולשיטתם בעבד כנעני שיש לו מעכו"ם הבן עבד כנעני, ומישראלית כ"ע מודים דהוולד ישראל כדקי"ל עכו"ם ועבד הבא על ב"י הולד ישראל, ואם יש לו משפחה כנענית של אדון אחר שייך הולדות לאדון של העבד ובשפחה לא משכחת שיהיו הולדות של אדון השפחה רק אם יש לה מישראל דהוולד הולך אחר דידה או מעבד כנעני, מאדון זה ובנוף הדבר הוא אריכות גדול ואכ"מ.

³² ועיין בערוה"ש יו"ד שם קלג שהעמים כן בדברי הרמב"ם.

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת קידושין

עמון ומואב³³ איסורין איסורין איסור עולם, זכרים ולא נקבות, שנאמר (שם כג פסוק ד) לא יבא עמוני ומואבי בקהל ה' וגו', הלכה למשה מסיני שהעמוני הזכר והמואבי הזכר הוא שאסור לעולם לישא בת ישראל, אפילו בן בנו עד סוף העולם, אבל עמונית ומואבית מותרת מיד לאחר גירות כשאר האומות.

ישראל³⁴ שבא על עמונית הולד כמותה וכשיתגייר אם הוא זכר אסור לבוא בקהל. ואם בא על עמונית שנתגיירה ו"א³⁵ שמותר בנה לבא בקהל. וי"א³⁶ שהרי הוא כעמוני שאסור לבא בקהל כיון שהולכים אחר הפגום.

ו. בעמוני שנשא מצרית ואי זכר הוי האי שדיא אבתריה דידיה ואם נקבה הויא שדיא אבתרה דידיה

מה שהתבאר לעיל שלאחר שנתגיירו הולך אחר הפגום שבשניהם כיצד, גר³⁷ עמוני שנשא גיורת מצרית וילדה בן דינו כעמוני להיות אסור לעולם³⁸, וכן כל הזכרים הבאים ממנה, ואם ילדה בת אין אומרים שתהא עמונית ומותרת מיד, אלא דינה כמצרית ליאסר שני דורות.

וכן גר מצרי שנשא גויה עמונית הבן עמוני, שאינו עדיף מישראל שנשא גויה שהבן כמותה, ואם היא בת ו"א³⁹ שאחר שתתגייר היא מצרית דהיינו הפגום, אף על גב שלגבי ישראל שנשא עמונית היא כשרה היינו משום ממה נפשך, אבל כאן אם תלך אחר אביה הרי היא מצרית שנייה, וי"א⁴⁰ שאחר שתתגייר היא מותרת, שהרי בגיורתה דינה כאמה וכך לאחר שהתגיירה.

³³ שו"ע אבה"ע סי' ד סעי' ב

³⁴ שם סעי' ה

³⁵ חלקת מחוקק שם ס"ק ב

³⁶ בית שמואל שם ס"ק א

³⁷ שו"ע ונו"כ שם ד ז

³⁸ איכא למידק מנ"ל דהלך אחר הפגום אי משום דכתיב להם הלך אחר הפסול דלמא מיירי במקום שיש עבירה והיינו בישראל שנשא מצרית או להיפך דה"ל יש קידושין ויש עבירה דבזה הוא דהלך אחר הפגום וכדתנן כל מקום שיש קידושין ויש עבירה הלך אחר הפגום אבל בנתגיירו דליכא עבירה מנ"ל דהלך אחר הפגום. ונראה לפי מ"ש לעיל סק"ו בשם הרב החידושין דחייבי עשה לא חשיב יש עבירה אלא דוקא חייבי לאוין, וא"כ להם דכתיב גבי מצרי ואדומי דאינו אלא חייבי עשה וכתיב להם דהלך אחר פסולו דאפי' ישראל שנשא מצרית נמי אינו ביש עבירה א"כ ה"ה בנתגיירו דהלך אחר פסולו דהא במצרי לעולם ליכא עבירה דאינו אלא עשה ומוזה נמי בנר שנשא ממזרת אף על גב דליכא עבירה נמי הלך אחר פסולו. אבני מילואים שם ח

³⁹ הלבוש הב"ח והט"ז.

⁴⁰ ח"מ ד והביאו הב"ש ז באחרונה וביאור הגר"א שם טו

הלכות הדף היומי

מסכת קידושין

וגר מצרי⁴¹ שנשא גיורת עמונית, והוא הדין כל גיורת מאומות אחרות⁴², הולד מצרי ואסור עד דור שלישי⁴³.

ז. הוקשו כל העריות כולם לאחות אשה מה אחות אשה לא תפסי בה קידושין אף כל עריות כולם לא תפסי בה קידושין

שמונה עשרה⁴⁴ עריות אסורות מן התורה לבר מנדה וזכר ובהמה ואשת איש ואלו הן: אמו, אשת אביו, אחותו, בתו, בת בתו, בת בנו, בת אשתו, בת בתה, בת בנה, חמותו (דהיינו אם אשתו), אם חמותו (דהיינו אם אם אשתו), אם חמיו (דהיינו אם אבי אשתו), אשת אחי אביו מן האב, אחות אביו, אחות אמו, כלתו (דהיינו אשת בנו), אשת אחיו שלא במקום יבום, אחות אשתו בחיי אשתו.

הבא על אחת⁴⁵ מכל העריות האמורות בתורה במזיד חייב כרת, שנאמר (ויקרא יח פסוק כט) **כִּי כָל אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה מִכָּל הַתּוֹעֵבוֹת הָאֵלֶּה וְנִכְרְתוּ הַנַּפְשׁוֹת וְגו'** שניהם הבוהל והנבעלת, ואם היו שוגגין חייבין חטאת קבועה, ויש מן העריות שהוא במיתת בית דין יתר על הכרת השוה בכולן.

כתיב בפרשת עריות (ויקרא שם פסוק יח) **וְאִשָּׁה אֶל אֶחָתָהּ לֹא תִקַּח וְגו'**, משמע כשיש לך אשה אחרת לא תקדש את אחותה, ואין קידושין תופשין לך בה⁴⁶, ובאותה פרשה הוקשו כל העריות להדדי, דכתיב (שם פסוק כט) **כִּי כָל אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה מִכָּל הַתּוֹעֵבוֹת הָאֵלֶּה וְנִכְרְתוּ הַנַּפְשׁוֹת** אשה לומר מה אחות אשה לא תפסי בה קידושין אף כל העריות כולם לא תפסי בהן קידושין.

⁴¹ שו"ע ונו"כ שם ח

⁴² ח"מ ה

⁴³ ב"ש כתב ז"ל הולד מצרי משום דעמונית כשירה וליכא פגם שניהם והרי יש קידושין ויש עבירה הולכין אחר הפגם ע"ש. ושותא דמרן לא ידענא דקרי לוי יש קידושין ויש עבירה דהא מצרי מותר בעמונית דקהל גרים לא איקרי קהל אלא דאע"ג דאין עבירה הולכין אחר הפגם. אבני מילואים שם ט

⁴⁴ ביאור הגר"א אבהע"ז סי' טו ס"ק א

⁴⁵ רמב"ם איסורי ביאה פ"א ה"א

⁴⁶ דאי ר"ל אסור הקידושין כלומר שלא יקדשנה אבל הקידושין תופשין בה, לא הוי מחייב על זה כרת, דלא מצינו כרת בעריות אלא כשיבא עליה באיסור, והכא הא מחייב בכרת דכתיב בתריה ונכרתו הנפשות העושות וכו', אלא על כרחך לא יהא לך בה קדושין קאמר, כלומר לא יהא לך הקידושין תופשין באחות אשתך.

הלכות הדף היומי

מסכת קידושין

ואפילו אם קדשה באחד מדרכי הקידושין שהם מן התורה, אינה מקודשת לו ולא נאסרה על שום אדם מחמת קידושיו, ואינה צריכה גט ממנו אלא מותרת לכל אדם בלא גט⁴⁷. ואפילו אם נשאן בחזקת היתר, ונמצאו ערוה, אינן צריכות גט, שאין קידושין תופסין בעריות⁴⁸.

⁴⁷ ודוקא ערוה שהיא מן התורה, אבל כל שהיא אסורה עליו מחמת ערוה מדרבנן כמו שיתבאר בעז"ה, קידושין תופסין לו בה, דאף על גב דרבנן אסרוה לו לישא אותה לאו כל כמיניה ולאפקעי קידושיה אלא צריכה ממנו גט, וכן המקדש ספק ערוה צריכה גט מספק.

⁴⁸ שו"ע ונו"כ שם כז